

Laidiens: 12.10.1995., Nr. 157

Pie Ministru kabineta 26.septembra noteikumiem nr.294

(“LV”, nr.156, 11.10.1995.)

1.pielikums

Liftu elektromehānisko iekārtu mehāniķa darba drošības instrukcija

Ievads

1. Šī instrukcija attiecas uz visu veidu liftu elektromehānisko iekārtu mehāniķiem (tālāk tekstā — “elektromehāniķis”) un liftu avārijas dienesta mehāniķiem un nosaka viņu pienākumus un tiesības, kā arī kārtību, kādā veicamas liftu apskates, tehniskās apkopes un remonts (neatkarīgi no kabīnes kustības ātruma).
2. Elektromehāniķis ir atbildīgs par lifta drošu darbību un atbilstīgi šīs instrukcijas prasībām veic liftu apskati, tehnisko apkopi un remontu.
3. Liftu apskates, tehniskās apkopes un remonta veikšanai norīkotajam elektromehāniķim jāzina Liftu uzbūves un ekspluatācijas drošības noteikumu prasības.
4. Elektromehāniķim jāzina:
  - 4.1. lifta vadības ierīču un drošības ierīču izvietojums kabīnē, stāvu laukumos un mašīntelpā (bloku telpā) un nozīme;
  - 4.2. skaņas un gaismas signalizācijas sistēmas un sarunu ierīču darbības uzdevums un to izmantošana;
  - 4.3. apkalpojamo liftu, to atsevišķu mezglu, mehānismu un elektroiekārtu uzbūve un uzdevums;
  - 4.4.apkalpojamo liftu elektroshēmas;
  - 4.5. attiecīgie darba aizsardzības normatīvi;
  - 4.6. ugunsdrošības prasības;
  - 4.7. elektroiekārtu uzbūves noteikumi;
  - 4.8. elektroiekārtu ekspluatācijas drošības noteikumi;
  - 4.9. elektrodrošības III grupas speciālistu instrukcijā noteiktās prasības;
  - 4.10. droši paņēmieni pasažieru evakuēšanai no kabīnes;
  - 4.11. pirmās palīdzības sniegšanas paņēmieni negadījuma vietā;
  - 4.12. lifta trošu pārbaudes un defektu noteikšanas prasības.

5. Bīstamu un kaitīgu ražošanas faktoru iedarbības novēršanai elektro mehāniķim jāizmanto individuālie aizsardzības līdzekļi, kā arī jāseko, lai tos izmantotu arī citi lifta apkopes darbinieki.
6. Elektromehāniķim jābūt uzmanīgam un jāievēro, ka no viņa pareizas rīcības ir atkarīga paša un citu darbinieku drošība.
7. Patstāvīgā darbā norīkotā elektromehāniķa pienākumi ir:
- 7.1. veikt atsevišķu lifta mezglu un mehānismu apskati un drošības ierīču darbības pārbaudi;
  - 7.2. veikt lifta remontu un nomainīt detaļas atsevišķiem mehānismiem un elektroiekārtām;
  - 7.3. regulēt un eļļot mehānismus;
  - 7.4. noteikt trošu derīgumu un prast nomainīt tās;
  - 7.5. savlaicīgi sagatavot liftu tehniskajai pārbaudei atbilstīgi Liftu uzbūves un ekspluatācijas drošības noteikumu IV nodaļā noteiktajām prasībām;
  - 7.6. ievērot apkalpē esošo liftu tehnisko pārbaudžu termiņus;
  - 7.7. savlaicīgi pasūtīt rezerves daļas, smērvielas un slaukāmos materiālus;
  - 7.8. ievērot ierakstus lifta pasē;
  - 7.9. novērst lifta ekspluatācijā konstatētos bojājumus;
  - 7.10. sekot, lai liftu operatori ievērotu darba drošības prasības (Liftu uzbūves un ekspluatācijas drošības noteikumu VII nodaļa un 2.pielikums);
  - 7.11. evakuēt pasažierus no bojāta lifta kabīnes;
  - 7.12. izvietot pie vadības pults lifta lietošanas noteikumus;
  - 7.13. dispečerizētiem liftiem pārbaudīt dispečerizācijas sistēmas darbību.
8. Liftu avārijas dienesta elektromehāniķa pienākumi ir:
- 8.1. evakuēt pasažierus no bojāta lifta kabīnes;
  - 8.2. no izsaukumiem brīvajā laikā pastāvīgi atrasties liftu avārijas dienesta dispečeru punktā;
  - 8.3. atrodies objektā, sistemātiski uzturēt radiosakarus un telefon sakarus ar liftu avārijas dienesta dispečeru;
  - 8.4. veikt citus liftu avārijas dienesta instrukcijā paredzētos pienākumus.
9. Elektromehāniķis ir tiesīgs atteikties veikt darbu vai pārtraukt to, ja lifta valdītājs vai licencēts liftu tehniskās apkopes uzņēmums (uzņēmēj sabiedrība) nav nodrošinājuši normālu un drošu darba vidi atbilstīgi Liftu uzbūves un ekspluatācijas drošības noteikumu VI nodaļā un šajā instrukcijā noteiktajām prasībām.
10. Lifta ekspluatāciju pēc remonta elektromehāniķis drīkst atsākt tikai pēc lifta tehniskās pārbaudes un izmēģināšanas, par veiktajiem darbiem izdarot ierakstu lifta apskates žurnālā.

Bīstamie un kaitīgie ražošanas faktori

11. Bīstamie un kaitīgie ražošanas faktori, kas var iedarboties uz cilvēku, kad tiek veikta lifta apskate, apkope un remonts, ir šādi:

- 11.1. elektriskā strāva;
- 11.2. nenožogotas lifta daļas, kas rotē un atrodas kustībā;
- 11.3. bojātas lifta drošības ierīces;
- 11.4. krītoši priekšmeti, instrumenti u.tml.;
- 11.5. slidena grīda darba vietā;
- 11.6. nepietiekams elektriskais apgaismojums;
- 11.7. bojāti instrumenti;
- 11.8. bojāts šahtas nožogojums.

Aizsardzība pret bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru iedarbību

12. Aizsardzībai pret bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru iedarbību paredzēti kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi.

13. Kolektīvie aizsardzības līdzekļi ir:

- 13.1. zemējums — aizsardzībai pret elektriskās strāvas iedarbību;
- 13.2. apgaismojums lifta darbības zonā — normālu darba apstākļu nodrošināšanai;
- 13.3. drošības ierīces;
- 13.4. to lifta daļu nožogojums, kuras rotē un atrodas kustībā, kā arī šahtas nožogojums.

14. Individuālie aizsardzības līdzekļi ir speciālais apģērbs un apavi, kā arī aizsardzības līdzekļi pret elektrisko un mehānisko iedarbību.

15. Elektromehāniķis nedrīkst uzsākt darbu, ja nav nodrošināti normāli un droši darba apstākļi:

- 15.1. kolektīvie aizsardzības līdzekļi nav lietošanas kārtībā;
- 15.2. nav izsniegti individuālie aizsardzības līdzekļi;
- 15.3. nav izsniegti darba izpildei nepieciešamie instrumenti.

16. Par šīs instrukcijas 15.punktā minētajiem darba drošības pārkāpumiem elektromehāniķim jāziņo lifta valdītājam (licencētam liftu tehniskās apkopes uzņēmumam (uzņēmējsabiedrībai)).

Elektromehāniķa rīcība, uzsākot darbu

Vispārīgās prasības

17. Elektromehāniķa pienākumi ir:

- 17.1. izskaidrot elektromehāniķa palīgiem (ja tādi ir norīkoti) darba apjomu un veikšanas kārtību;

17.2. sagatavot un pārbaudīt darbam nepieciešamos instrumentus, pārnēsājamo elektroapgaismojuma lampu, brīdinājuma uzrakstus un zīmes un individuālos aizsardzības līdzekļus;

17.3. iepazīties ar ierakstiem lifta tehniskās apkopes žurnālā, izdarīt tajā ierakstu par veikto remontu un ziņot par to liftu operatoram;

17.4. lifta valdītāja noteiktajā kārtībā saņemt mašīntelpas (bloku telpas) atslēgas;

17.5. pārliecināties, ka šahtas nožogojums ir kārtībā un šahtas durvis nevar atvērt stāvos, kur neatrodas kabīne. Ja minētie bojājumi tiek konstatēti, tie nekavējoties jānovērš. Lai novērstu durvju atvēršanos liftam ar automātiski atveramām durvīm, kad kabīne apstājas stāva laukumā, izslēgt automātiski atveramo durvju piedziņas mehānismu;

17.6. lifta pārbaudes vai remonta laikā pie visām ar roku veramajām šahtas durvīm piekarināt brīdinājumu “Lifts nestrādā”.

18. Šahtas, kabīnes un citu mezglu apskati, kuri neatrodas mašīntelpā (bloku telpā), atļauts uzsākt, ja:

18.1. ir izslēgts elektropievada galvenais slēdzis (tālāk tekstā — “galvenais slēdzis”) vai automātiskais slēdzis un piekarināts brīdinājums “Neieslēgt — strādā cilvēki”;

18.2. velkošā trosē ar skrūvspīli ir piespiesta piedziņas skrūvelim;

18.3. ir aizslēgtas mašīntelpas (bloku telpas) durvis.

19. Uzsākot darbu mašīntelpā (bloku telpā):

19.1. remontējamā lifta kabīni apstādināt starp stāviem;

19.2. ja vienā mašīntelpā (bloku telpā) atrodas divu vai vairāku liftu iekārtas, veicot viena lifta iekārtas remontu, pārējo liftu iekārtas izslēgt vai nožogot;

19.3. apskatot galveno slēdzi:

19.3.1. to izslēgt pirms apskates;

19.3.2. ar sprieguma rādītāju vai pārnēsājamo voltmetru pārbaudīt, vai uz atvienotajām strāvu vadošajām daļām nav sprieguma;

19.4. apskatot vai remontējot magnētisko staciju:

19.4.1. izslēgt aizsardzības automātu un galveno slēdzi;

19.4.2. pārbaudīt, vai visos drošinātājos nav sprieguma;

19.5. pirms magnētiskās stacijas nomaiņas:

19.5.1. izslēgt aizsardzības automātus un galveno slēdzi;

19.5.2. atvienot visus vadus, kas savieno galveno slēdzi ar magnētisko staciju;

19.5.3. uz atvienotā galvenā slēdža roktura piekarināt brīdinājumu “Neieslēgt — strādā cilvēki”;

19.6. pirms troses noņemšanas no dzenošā skriemeļa:

19.6.1. nolaist pret svaru uz paliktņiem;

19.6.2. uzsēdināt kabīni uz uzķērājmehānisma;

19.6.3. nostiprināt kabīni ar trosēm pie mašīntelpas vai bloku telpas sijām;

19.7. pirms bremžu tehniskās apskates un remonta:

19.7.1. nolaist pretsvaru uz bufera;

19.7.2. izslēgt aizsardzības automātu un galveno slēdzi;

19.7.3. pārbaudīt, vai uz sadales plāksnes spailēm nav sprieguma;

19.8. pirms galaslēdžu pārbaudes nodrošināt lifta darbības augšējā un apakšējā stāva durvju uzraudzību, liftiem ar durvju automatisko vērējme hā nismu izslēgt tā piedziņu.

20. Uzsākot darbu uz kabīnes jumta šahtā:

20.1. pārbaudīt, vai pareizi darbojas šahtas durvju kontakti;

20.2. ja lifts ir ar veramām durvīm, pārbaudīt, vai pareizi darbojas vadības aparāta spiedpogas un spiedpoga “Stop”;

20.3. pārbaudīt, vai liftu operators izgājis no kabīnes;

20.4. pārbaudīt, vai nav bojāts kabīnes jumts vai lūka;

20.5. ja dabiskais apgaismojums nav pietiekams, ieslēgt pārnēsājamo elektroapgaismojuma lampu, kuras darba spriegums nav lielāks par 42V;

20.6. pārbaudīt, vai pareizi darbojas kabīnes un pretsvara uzķērājme hānisma un trosu atslābuma kontroles kontakti;

20.7. pārslēgt lifta elektroshēmu vadīšanai no kabīnes jumta (ja attiecī gajam liftam paredzēts šāds vadīšanas režīms) un pārliecināties, ka šajā vadīšanas režīmā nedarbojas lifta ārējā izsaukuma spiedpogas un kabīne kustas ar revīzijas darbu veikšanai paredzēto ātrumu. Ja uz kabīnes jumta nav vadības aparāta, elektromehāniķa palīgam vai liftu operatoram jāatrodas kabīnē.

21. Uzsākot īslaicīgu darbu šahtas bedrē:

21.1. apstādināt kabīni starp stāviem darbu veikšanai ērtā vietā;

21.2. pārliecināties, ka mašīntelpas (bloku telpas) durvis ir aizslēgtas un atslēgas ir pie elektromehāniķa;

21.3. turot atvērtā stāvoklī bīdāmās durvis, izslēgt šahtas bedrē esošo vadības ķēdes slēdzi un pārliecināties, ka lifts nedarbojas;

21.4. nofiksēt bīdāmās durvis atvērtā stāvoklī ar līsti, kuras garums nav mazāks par 600 mm;

21.5. ja lifts ir ar veramām durvīm, izslēgt vadības ķēdi, kad šahtas durvis ir atvērtas;

21.6. nodrošināt atvērto šahtas durvju apsardzību.

22. Uzsākot ilgstošu darbu šahtas bedrē un lifta darbības augšējā vai apakšējā stāva zonā:

22.1. apstādināt kabīni vajadzīgajā augstumā starp stāviem;

22.2. nodrošināt atvērto šahtas durvju apsardzību vai nožogošanu;

22.3. izslēgt lifta galveno slēdzi un aizsardzības automātu un piekarināt pie tiem brīdinājumu “Neieslēgt — strādā cilvēki”;

22.4. ar skrūvspīlēm piespiest kabīnes darba troses pie velkošā skriemeļa;

22.5. aizslēgt mašīntelpas (bloku telpas) durvis un uzglabāt atslēgu pie sevis.